

Hürriyet Bayrakları

Ömer Seyfettin

Hürriyet Bayrakları — Ömer Seyfettin

İlk yayın: Türk Yurdu Mecmuası, Ocak 1916, sene 3, C.5, Sh.1078 (kaynak: Vikikaynak sayfa notu)

Ömer Seyfettin 1920 yılında öldü. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca eserin özgün metni kamu malıdır.

Metin, Vikikaynak (tr.wikisource.org) aktarımından alınmıştır:
https://tr.wikisource.org/w/index.php?title=Hürriyet_Bayrakları&oldid=152562
(revizyon 152562). Bu aktarım Creative Commons Atıf-AynıLisanslaPaylaş 4.0 (CC BY-SA 4.0) lisansı ile paylaşılır; bu PDF de aynı lisansla serbestçe paylaşılabilir.

pdfkitaphane.com

...O akşam Demirhisar'dan Cuma-yi Bâlâ'ya geç ve yorgun gelmiştim. Gündüz hava pek sıcaktı. Başağrısı bana eski ve pis otelin aç tahtakurularını bile duyurmadı. Fakat sabahleyin zurna ve davul seslerine karışan naralar, türküler beni uyandırdı. Gözlerimi açtım. Tozlu ve soluk kırmızı perdelerden yakıcı bir güneş taşıyor, bütün odayı dolduruyordu. Gerinirken yalancı inkılâbımızın, bu kansız ve hakikatte ancak mânâsız alkış tufanlarından ibaret olan zavallı düzme Türk inkılâbının ikinci senesi olduğunu hatırladım. Evet bugün milli bir bayramdı! "Lâkin, acaba hangi milletin bayramı?" diye düşünerek kalktım. Pencereye yaklaştım. Dışarıda karmakarışık bir kalabalık dalgalanarak, kaynaşarak akıp gidiyordu. Karşıkı çürük tahta peykeli Ulah ve Bulgar dükkânları açıldı. Sahipleri bu diyara yeni gelmiş hâkim yabancılar gibi önlerinden geçen sırma cepkenli Türk delikanlılarına gülümseyerek bakıyorlardı. Bu "On Temmuz" alayı, bu nümâyîş hakikaten seyre layıktı. Yüzümü yıkamayı sonraya bırakarak sandalyeyi çektim. Camı açtım ve oturdum. Biraz ileride Yahudinin Kızlı Kahvesi'ndeki gramofon bu hareket ve nümâyîşlerden haberi varmış gibi bütün kuvvetiyle, eskisinden ziyâde bir gürültü çıkararak haykırıyor; uzaktan, el şakırtılarıyla ve "Yaşasın!" feryatlarıyla, uğuldayan bir mızıkâ sesi yaklaşıyordu. Cuma-yi Bâlâ piyade alayından bir müfreze, tebrik için hükümete gidiyordu. Binbaşı —kır saçlı, esmer ve saf çehreli bir adam— beyaz atının üzerinde şaşırmış bir gelin gibi sallanarak ve önüne bakarak gidiyor, arkasından dörder dörder gelen ezeli acemiler, amirleri gibi önlerine bakarak, mızıkânın çaldığı;

Ordumuz etti yemin, Titredi hak ü zemin.

parçasını tekrarlayarak geçiyorlardı. Ondan sonra sırmalı Türk esvapları giymiş genç ve fazla sarı bir bey, bir sürü genç

arkadaşlarıyla büyük bir muzafferiyetten dönüyormuş gibi kabarak askeri takip etti. Onların arkasından da çingenelerden ve sefillerden mürekkebe diğeri bir sürü... Sonra büyük ve kırmızı bir bayrak görüldü. Üzerinde üstünlü esreli birtakım yazılar vardı ki, okuyamıyordum. Bayrağın etrafında birçok sarıklı kafalar, büyük ve garip dev papatyalar gibi dalgalanıyor, arkadan hâki esvaplı, ikişer olmuş rüştiye çocukları bağışarak kaynaşıyorlardı. Tutturdukları;

Arş ileri, arş ileri! Alalım düşmandan eski yerleri...

nakaratını o kadar candan ve gönülden haykırıyorlar ki, önümden geçtikçe hepsinin zayıf boyunlarında ince damarcıklarının şiştiğini, feslerinin altından kırmızı terler aktığını görüyordum.

Bu nümâyiş akıntısı belki yarım saatten ziyâde sürdü.

Afyonunu fazla kaçırmış bir derviş gibi dalmış, gitmiştim. Vatanımın, Türkiye'nin, bu mutlaka öleceğine iman edilen hasta adamın hayatını düşünüyor, yeise pek benzeyen acı bir hisle bütün zihniyetimin büzüldüğünü, işlemez bir hale geldiğini duyuyordum. Odanın kapısı açıldı. Rum otelci atlarımın hazır olduğunu söyledi.

Razlık'a gidecektim. Demek bu geceki milli şenliği orada görecektim... Hemen giyindim. Giyinirken otelcinin getirdiği sütlü kahveyi bir yudumda içtim.

Tekrar deminki garip ve mahzun dalgama düştüm!

* * *

Bir saat sonra Papaz Bayırı'na çıkan dik yokuşu tırmanıyordum. Atımdan inmiştim. Hava çok güzeldi. Gökte ufak bir duman bile yoktu. Sırtlarda beyaz hudut kuleleri parlıyor, hafif bir rüzgar estikçe sanki güneşin sıcaklığını arttırıyordu. Bir sel yarıntısının içinde yürüdüm. İrili ufaklı taşlar ayaklarımı acıtıyor, atların yürümesine mani oluyordu. Buralarda hiç yol yoktur. Hatta bir keçi yolu bile... Etrafıma bakıyordum; gördüğüm yerler küçükken coğrafya

kitaplarında o kadar ehemmiyetle okuyarak tahayyül ettiğimiz, o mâhut portakala benzeyen arzı hiç andırmıyordu. Sanki üzerinde insan ve hayvan yaşamayan bir kürenin, mesela ölmüş ve donmuş denilen ayın bir köşesinde idim. Taşlar, taşlar, taşlar.. Sarı ve akim topraklar, cılız ve sıska ağaçlar, çalılar, çalılıklar, yine çalılıklar. Yalnız telgraf direkleri bu iklimlerden vaktiyle yanılıp da bir kerecik geçmiş zannolunan medeniyet heyulasının belirsiz izlerinde dikilmiş büyük ve öksüz taaccüp işaretleri gibi yükseliyor, onun kaçtığı ormanlı ufuklara doğru birbiri arkasına sıralanıp gidiyordu.

Ve yolcular, hep bu güneş, soğuk, rüzgar, tipi ve kar altında kapkara olmuş ölü direklerin dibinden gidiyorlardı. İyice terledikten ve nefesim kesildikten sonra tepeye çıktım. Dinlenmek için duracaktım. Biraz ileride bir atlı gördüm. Esvabından, kılıcının parıltısından bir zâbit olduğunu anladım. O da yere inmiş, dinleniyor ve tabakasından cigara sarıyordu. Yanına gittim. Türkler'de "takdim ve takaddüm"e hacet yoktur. Bu teklifsizliği çok sever ve çok samimi bulurum. Yaklaştım. Selam verdim. Nereye gittiğini sordum. Gülümseyerek cevap verdi:

— Razlık'a efendim, siz?

— Ben de.

— O halde beraber gideriz.

Bu esmerce, orta boylu, güzel bir mülazım dı. Geniş ve dolgun omuzlarının üstündeki büyük ve dik başı, iri ve siyah gözlerinin mahmurluğu, sirklerde kırbaçla ahlâkı bozulmuş esir kaplanların acıklı sükununu hatırlatıyordu. Konuşmaya başladık. Bütün Türk zâbitleri gibi kendi malumatına ve mantığına, kendi itminanlarına pek büyük bir ehemmiyet veriyor, münakaşa için fırsat arıyordu. Orada bir taşın üzerine oturduk. Cigaralarımızı yaktık. Öteden beriden... Bahsi politikadan açtık. Ben "On Temmuz" un buralarda

bile takdir olunduğunu söyledim. Mülazım, hayretine canı sıkılmış gibi:

— Ah ne diyorsunuz? On Temmuzı takdir etmek.. Dedi. Bu da laf mı? Bu bizim en büyük, en şanlı, en âlî bir günümüz, en mukaddes milli bayramımızdır. Keşke üç gün olsaydı.... Çünkü bir gün bir gece, pek az...

— Demek On Temmuzı bu kadar ehemmiyet veriyorsunuz?

Diye gülümsedim. İddialarının aksini söyleyerek asabi münakaşacıları kızdırmak hoşuma gittiğinden ilave ettim:

— Hem bu nasıl milli bayram? Hangi milletin bayramı?

— Osmanlı milletin...

— Osmanlı milleti demekle Türkleri mi kastediyorsunuz?

— Hayır, asla... Bütün Osmanlıları....

Genç mülazımın koyu siyah gözlerinde sanki bir taassup ateşi parladı. Dinine küfür edilmiş bir evvel zaman Müslümanı gibi bakıyordu. Birden başlamayarak aklî sualciklerle onun hissi mantığını şaşırtmaya karar verdim:

— Bütün Osmanlılar kimlerdir?

— Tuhaf sual! Araplar, Arnavutlar, Rumlar, Bulgarlar, Sırplar, Ulahlar, Yahudiler, Ermeniler, Türkler...Hasılı hepsi...

— Bunlar demek hep bir millet?

— Şüphesiz...

Tekrar güldüm.

— Fakat ben şüpheleniyorum.

— Niçin?

— Söyleyiniz Ermeniler, bir millet değil midir?

Biraz durdu. Tereddütle cevap verdi:

— Evet bir millettir.

— Arnavutlar da bir millet?

— Arnavutlar da.

— Ey Bulgarlar?

— Bulgarlar da..

— Sırlar?

— Tabii Sırlar da.

Gülerek, başımı sallayarak:

— O halde sizin riyâzi ve müspet hakikatlere itikadınız yok.

Dedim. Ne demek istediğimi anlamadı. Yüzüme baktı. Ben devam ettim:

— Hendseden, cebirden, müsellesattan vazgeçelim. Hatta hesap bilmiyorsunuz. Hesabın "cem" kaidesini bilmiyorsunuz. Yahut biliyorsunuz da, bunların doğru ve esaslı şeyler olduğuna inanmıyorsunuz.

Mülazımın bakışı bütün bütün değişti. Kendisiyle eğleniyorum sandı. Hiddetlenmesine meydan vermeden ben yine devam ettim:

— Yanlış anlamayınız. Yalnız bana cevap veriniz. Hesaptaki "cem" kaidesini hatırlayabiliyor musunuz?

— !!!

— Ben size söyleyeyim. Tabii inkar edemeyeceksiniz. Bir cinsten olan şeyler cem olunabilirler. Mesela on kestane, sekiz kestane, dokuz kestane! Hepsi yirmi yedi kestane eder, değil mi?

— Evet!!!

— Bir cinsten olmayan şeyler cemedilemez. Mesela on kestane, sekiz armut, dokuz elma... Nasıl cemedeceksiniz. Bu mümkün değildir. Ve bu imkansızlık nasıl riyâzi ve bozulmaz bir kaide ise birbirinden tarihleri, aneleri, meyilleri, müesseseleri, lisanları ve mefkureleri ayrı milletleri cemedip hepsinden bir millet yapmak da o kadar imkansızdır. Bu milletleri cemedip "Osmanlı" dersenez, yanılmış olursunuz.

Mülazım cigarasını unutmuştu. Yüzüme şaşalamış gibi bakıyor, onun şüphesiz ilk defa işittiği bu kadar basit ve adi bir hakikatten şaşalamasını sersemliğe çevirmek için ben izahımda, daha mufassal ve hararetili devam ediyordum. Birçok misaller getiriyor, "Osmanlılık" kelimesinin düveli bir tabirden başka bir şey olmadığını; Rumların, Bulgarların, Sırpaların, bütün o eski esirlerimiz olan bugünkü uyanık milletlerin Türklerden intikam almak ve kendi öz kardeşleriyle, Balkan hükümetleriyle birleşmekten daha tabii, daha makul, daha mantıklı, daha haklı mefkureleri olamayacağını anlattım. Lâkin mülazımın anlamadığını gözlerinden, birden coşmasından pek iyi anlıyordum. Cigaralarımız bitmişti. Nihayet:

— Seninle münakaşa edemem, dedi, çünkü fikirlerimiz taban tabana zıt...

Ve ayağa kalktı. Ben de kalktım. Atlarımızı yedeğe alarak keskin ve kayalı bir sırtın kenarından yürümeye başladık. Yan gözle çaktırmadan yüzüne bakıyordum. Pek mustarıptı, hep yere bakıyordu. Bir şey söylemek ister gibi bazı duruyor, sonra vazgeçmiş gibi yine hızla yürümeye devam ediyordu. Yine ben sükutu bozdu:

— Vâkıâ fikirlerimiz zıt, fakat azizim inkar edemezsiniz, benimkiler doğru değil mi?

— Hayır, asla doğru değil, dedi.

Tırmandığımız tepeden artık aşağıları görünüyor, Karaali hanlarının üstündeki beyaz jandarma karakolu, Simitli'ye doğru akan çakıllı dere parlıyor, uzakta seyrek ve sık ormanların nispetsiz ve boş alanlarında yanmış tahta yığınları halinde küçük köyler görünüyordu. Ayağa kalkar kalkmaz yine sızmaya başlayan terlerimi ıslak mendilimle silerek yine ısrar ettim:

— Lâkin, niçin azizim, niçin doğru değil?

Mülazımın canı sıkılmıştı. "Affedersiniz ama..." diye başladı ve coştı; eğer benim iddiam doğru olsaydı o kadar büyük adamlar bunu kabul etmezler miydi? Eski ve yeni bütün hükümetçi memurlara "büyük adamlar" diyordu. Hususiyle "Osmanlılık" fikri söylediğim kadar boş, suni ve hülya olsaydı muvafık ve muhalif bütün siyasi fırkalar programlarına bunu esas yaparlar mıydı? Artık Türkiye'de hiç adam yok muydu? Herkes yanılıyor muydu?

Söyledikçe müdafaasında ve mantığında kendini haklı sanıyor, haklı sandıkça daha ziyâde coşuyor ve biraz eğlenir gibi:

— Demek koca Türkiye'de herkes cahil de yalnız siz âlimsiniz. Herkes yanılıyor da, aldanıyor da, hakikati yalnız siz anlıyorsunuz, tebrik ederim, tebrik ederim öyleyse...

Diyordu. Yol birdenbire döndü. Derin bir sel yarıntısını geçmek lazım dedi. Durduk. Doğru yürüsek atların ayakları sakatlanacaktı. Belki düşeceklerdi. Etrafımıza bakınıyorduk. Mülazım sevinerek ve gülerek:

— Ah bakınız, azizim... diye haykırdı, bakınız, işte Osmanlılığın şahidi!

Parmağıyla bin metre kadar ilerde, uçurumlu bir yarın kenarındaki küçük bir Bulgar köyünü gösteriyordu. Siyah ve sürülmüş birkaç tarlacığın içinde süprüntü halinde duran bu viranecikte birkaç da ağaç vardı. Dikkatsiz nazarlarla bakıyordum. Mülazım ellerini çırpıp gibi oğuşturarak:

— Ah görmüyor musunuz, dedi, görmüyor musunuz? Şu köyçükte sallanan kırmızı kırmızı hürriyet bayraklarını görmüyor musunuz? Bugünü, Osmanlıların birbirleriyle en samimi ve hakiki kardeş olduklarını dünyaya anlattıkları bu büyük ve mukaddes günü, On Temmuz alkışlayan bu kırmızı bayrakları görmüyor musunuz?

Dikkat ediyor, dikkatli dikkatli bakıyordum. Köyün orta yerindeki bir binada kırmızı bayraklar asılmış duruyordu! Gözlerime inanamıyordum:

— Acaba bunlar hürriyet bayrakları mı?

Dedim. Mülazım taşıtı. Taşmadı; âdeta fişkırdı.

— Körsünüz azizim, bakar körsünüz. Nafile zahmet edip bakmayınız. Hakikatler görmek istidâdı sizde yok. Hâlâ şüphe mi ediyorsunuz? Evet bunlar hürriyet bayraklarıdır. Şu dağ başında kaybolmuş Osmanlı-Bulgar köycüğü On Temmuzu takdis ediyor. İnanmıyor musunuz? Onlar Osmanlı değil midir? Yarın Osmanlı vatanına düşmanlar hücum ettiği vakit sizden evvel onlar koşacaklar, Osmanlılık namına kanlar dökecekler, Osmanlılığı kanlarıyla kurtaracaklar...

Kendimi tutamadım:

— Bu Bulgarlar ha?..

— Evet bu Bulgarlar! Bunlar en sadık Osmanlılardır. Komitacılarla hiç münasebetleri yoktur. Komitacılardan nefret ederler. On Temmuzu en mukaddes bir gün bilirler. Fakat siz müteassıpsınız. İnanmazsınız. Hâlâ akılsız ve cahil babalarımız gibi: "Domuz derisinden post, gavurdan dost olmaz..." der, medeniyetin, büyük yirminci asrın doğurduğu insaniyet, uhuvvet, müsâvât fikirleriyle eğlenirsiniz. Bütün Osmanlıların kardeş olmalarını kabul edemezsiniz. İşte bakınız, ufacık bir köy bugünü kırmızı bayraklarla tebcil ediyor. Kimbilir, akşam bu büyük günün şerefine nasıl eğlenecekler, nasıl içecekler ve "Yaşasın Osmanlılık, kahrolsun nifak!" diye bağıracaklar..

Ben susuyor ve dinliyordum. Mülazım coşuyor, Tanzimat tılsımının hülyalarıyla, seraplarıyla dalgalanan Osmanlılık rüyasını, onun tatlı hezeyanlarını tasvir ediyor, artık büyük Osmanlı milletine

kimsenin galip gelemeyeceğini söylüyordu. Hâlâ yarın başında, uzakta kırmızı bayrakları görünen Bulgar köyünün karşısında duruyorduk. Birden elimden tuttu:

— İster misiniz, oraya kadar gidelim, dedi, doğruluğuna inanmadığınız Osmanlılığın nasıl kavi ve halis olduğunu kendi gözlerinizle göreceksiniz. Üşenmeyiniz. Gidelim, bu muhterem Osmanlıları, tebrik edelim. Bu büyük gün için öpüşelim.

Daha ziyâde rica ediyordu. Vâkıâ köy ancak bin metre kadar vardı. Lâkin aradaki dere pek sarptı. Oraya varmak için en aşağı bir saat lazımdı. Yolumuzdan bir buçuk saat kadar kaybedecektik. İstemiyordum. Razlık'a geç kalacağımızı söyledim. Mülazım rica ve ısrar ediyor, mutlaka bu zavallıların samimiyet ve sadakatlerini bana göstermek istiyordu. Ben vazgeçmesini, kendi fikirlerini kabul ettiğimi, kendisiyle bir fikirde olduğumu, deminki sözlerimin şakadan başka bir şey olmadığını söyledikçe o ısrar etti. Nihayet dayanamadım.

— Haydi gidelim.

Dedim. O önden, ben arkadan derin bir uçuruma yuvarlanır gibi indik. Dere kupkuru idi. Etraftaki taşları, kumlu toprak yığınlarını güneş kızdırmış, âdeta bir fırına çevirmişti. Atlarımız bu münasebetsiz seyahattan şaşalamış gibi bazı duruyorlar, gelmemek istiyorlardı. Derenin dibinde köye çıkan yolu bulduk. İndiğimiz kadar çıkacaktık. Nefeslerimiz duruyor, her yirmi adımda bir dinleniyor, tekrar taşları ve çalı köklerini tutarak tırmanıyorduk. Ayaklarımızın altında toprak parçaları yuvarlanıyor, kertenkeleler kaçıyor, fundaların arasına saklanıyorlardı. İnce yol gayet dikleşti. Ve artık tepeyi tutuyorduk. Bir gayret, bir gayret daha... Hafif bir düzlüğe çıktık. Burası köyün önü idi. Yeni açılmış tarlaların kenarlarında büyük gübre yığınları duruyordu. Kırmızı hürriyet

bayrakları takan eve ancak yirmi otuz adım vardı. Durduk. Bizi birden gören zayıf, sarı tüylü ve iri bir köpek havlamaya ve üzerimize atılmaya başladı. Gübreleri burunlarıyla karıştıran irili ufaklı domuzlar, minimini gözleriyle "Bunlar kim?" gibi merak ve tecessüsle bakıyorlardı. Fakat biraz ilerde, tarlanın nihayetinde bel ile çalışan Bulgar, köpeğin havlamasını işitmemiş gibi hiç bize bakmıyor, kim olduğumuzu bile merak etmiyordu.

On Temmuz bayramını tebci için asılan bayraklara baktım. Bunlar hava aldirmek için güneşe asılmış kırmızı biber dizileri idi... Alçak kapıdan gözüken kolları sıvalı, pis, sarı, esmer bir kadın, hain ve mavi gözleriyle kızdırılmış vahşi bir hayvan gibi bizi süzüyor, etrafımızda havlayan, sıçrayan, deliren köpeği mahsustan çağırıyordu. Şimdi hürriyet bayrakları sandığı şeylerin ne olduğunu gören mülazım dudaklarını ısıyor, sapsarı kesiliyordu. Şaşkın bir sesle tarladaki Bulgar'a:

— Kolay gelsin gospodin!

Dedi. Bulgar hâlâ işini bırakmıyor, başını çevirip bize bakmıyordu. Yine yüzünü çevirmeden sert ve bir küfür kadar çirkin bir şive ile:

— Nezman Türkçe bre...

Diye haykırdı. Ben ve mülazım, donmuş kalmıştık. Öyle duruyorduk. Sanki vurulmuştuk. Tablo değişmiyordu. Kadın aynı hain gözlerle bize bakıyor, etrafımızda çırpındıkça daha ziyâde kuduran köpek havlamasında devam ediyor, domuzlar gayet adi ve ehemmiyetsiz mahluklar olduğumuzu anlamışlar gibi sahiplerini taklit ederek bize bakmaktan vazgeçiyorlar, gübrelerde ezeli gıdalarını araştırmaya başlıyorlardı. Tarlada çalışan Osmanlı-Bulgar vatandaşı, bir kere olsun dönüp bakmıyor, çapasıyla uğraşıyordu. Mülazımı kolundan çektim:

— Haydi artık gidelim.

Dedim, cevap vermedi. Beni takip etti. Dumanlaşan gözleri yerde idi. Artık ne onda ne de bende münakaşa edecek kuvvet ve neşe yoktu. Hali bir cehennemin تنها uçurumlarında kalmış günahsız hayvanlar gibi, gayr-i müdrik ve dalgın, tekrar uçuruma girdik. Tırmandığımız yollardan kaymaya başladık.

* * *

Tepeye, Karaali hanlarına giden keçi yoluna çıkınca arkama döndüm. Ta derenin öbür tarafında kalan köye baktım. Hakikaten, zehir kadar acı olan bu kırmızı biber dizileri uzaktan pek cazibeli ve al hürriyet bayrakları gibi parlıyor, insana ne olursa olsun bir şeyi alkışlamak "Yaşasın! Yaşasın!" diye haykırmak arzuları veriyordu.

25 Temmuz 1326 (1910)